

Київський університет імені Бориса Грінченка

Факультет економіки та управління

Кафедра міжнародної економіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи

О.Б. Жильцов

2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МУНІЦИПАЛЬНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

для студентів

спеціальності 051 Економіка

освітнього рівня першого (бакалаврського)

освітньої програми 051.00.01 Економіка міста. Урбаністика

Київ – 2023

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма 1984/23
Жильцов
(підпис) (прізвище, ініціал)
« » 2023 р.

Розробники:

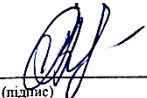
Цюпа Оксана Петрівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародної економіки Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладачі:

Цюпа Оксана Петрівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародної економіки Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри міжнародної економіки

Протокол від 1 вересня 2023 р. № 11.

Завідувач кафедри А.В. Шлапак
(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми 051.00.01 Економіка міста. Урбаністика

01.09.2022 р.

Керівник освітньої програми Ю.М. Жукова

Робочу програму перевірено

___ . ___ . 20___ р.

Заступник директора/декана О.О. Казак

Пролонговано:

на 20___/20___ н.р. _____ (_____), «___» 20___ р., протокол № ___
(підпис) (ПІБ)

на 20___/20___ н.р. _____ (_____), «___» 20___ р., протокол № ___
(підпис) (ПІБ)

на 20___/20___ н.р. _____ (_____), «___» 20___ р., протокол № ___
(підпис) (ПІБ)

на 20___/20___ н.р. _____ (_____), «___» 20___ р., протокол № ___
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	4 кредити / 120 годин	
Курс	3	
Семестр	5	
Кількість змістових модулів з розподілом:	4	
Обсяг кредитів	4	
Обсяг годин, в тому числі:	120	
Аудиторні	56	
Модульний контроль	8	
Самостійна робота	56	
Форма семестрового контролю	залік	

Мета дисципліни: Підготовка висококваліфікованих фахівців з економіки, які володіють сучасним економічним мисленням, теоретичними знаннями і практичними навичками щодо застосування інструментарію муніципального менеджменту з метою ефективного управління розвитком територіальної громади та раціонального використання її ресурсного потенціалу.

Завдання навчальної дисципліни:

- сформувати у студентів розуміння основних засад і принципів місцевого самоврядування і муніципального управління, їх завдання та цілі;
- навчити студентів використовувати сучасні методологічні підходи до формування місцевих політик з урахуванням потреб жінок, чоловіків та/або їх груп;
- сформувати у студентів вміння та навички прийняття ефективних управлінських рішень у сфері управління розвитком муніципальних утворень;
- сформувати практичні вміння розробляти пропозиції до програм соціально-економічного розвитку міста, за результатами аналізу державної політики та соціально-економічного стану регіону на основі методології конструювання моделей, виходячи із ресурсного забезпечення та механізмів впровадження управлінських рішень.

3. Результати навчання за дисципліною.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- сутність муніципального менеджменту, його роль у забезпеченні соціально-економічного розвитку;
- теоретико-методологічні засади муніципального менеджменту;
- систему нормативно-правового забезпечення місцевого самоврядування в Україні та її проблеми;

- види систем муніципального менеджменту та їх основні характеристики;
- особливості реалізації важелів спеціального економічного інструментарію муніципального менеджменту;
- характер вертикальних та горизонтальних зовнішніх взаємодій органів місцевого самоврядування;
- принципи сучасного управління галузево-функціональними комплексами муніципального утворення;
- загальні засади організації та здійснення муніципального управління в зарубіжних країнах.

вміти:

- на основі використання загальнонаукових та спеціальних методів не тільки виявляти проблеми, а й вміти знаходити шляхи їх вирішення;
- використовувати інструментарій муніципального менеджменту для розв'язання конкретних питань, направлених на розвиток і ефективне функціонування громади з урахуванням її територіально-функціональних особливостей та потреб мешканок та мешканців;
- адаптувати прогресивний зарубіжний досвід муніципального управління до практики управлінської діяльності органів місцевого самоврядування України.

Програмні компетентності

ЗК11.	Здатність приймати обґрунтовані рішення.
СК2.	Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності з чинними нормативними та правовими актами.
СК5.	Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.
СК11.	Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.
СКУ15.	Здатність обґрунтовувати економічні рішення і критерії оцінювання ефективності проектів муніципального значення.
СКУ16.	Здатність аналізувати господарський механізм економіки міста, приймати рішення, які підвищують ефективність його функціонування з урахуванням євроінтеграційного напрямку розвитку української економіки.

Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання

РН5.	Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами,
-------------	---

	домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).
РН9.	Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.
РН11.	Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин.
РН18.	Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність.
РНУ26.	Демонструвати навички розробки та обґрунтування традиційних та інноваційних напрямів стратегічного розвитку міста.

4. Структура навчальної дисципліни
Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторні:					Самостійні
		Лекції	Практичні	Семинари	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовний модуль 1. Теоретичні засади муніципального менеджменту							
Тема 1. Сутність та законодавча база муніципального менеджменту	6	2	-	2	-	-	2
Тема 2. Побудова системи муніципального менеджменту	6	2	-	2	-	-	2
Тема 3. Кадровий менеджмент у муніципальному управлінні. Застосування інформаційних технологій в муніципальному менеджменті.	8	2	-	2	-	-	4
Модульний контроль	2						
Разом	22	6	-	6	-	-	8
Змістовний модуль 2. Організаційне забезпечення процесу стратегічного планування							
Тема 4. Стратегічне управління в муніципальному менеджменті	6	2	-	2	-	-	2
Тема 5. Використання маркетингових інструментів в муніципальному менеджменті	6	2	-	2	-	-	2
Тема 6. Проектний менеджмент в муніципальному управлінні	8	2	-	2	-	-	4
Тема 7. Менеджмент ризиків та антикризове управління в муніципальному менеджменті	12	2	-	2	-	-	8
Тема 8. Управління муніципальним розвитком	12	2	-	2	-	-	8
Модульний контроль	2						
Разом	46	10	-	10	-	-	24
Змістовний модуль 3. Управління місцевими матеріально-фінансовими ресурсами							
Тема 9. Система місцевих фінансів	6	2	-	2	-	-	2
Тема 10. Комунальна власність – основа економічного й соціального розвитку муніципальних утворень	6	2	-	2	-	-	2
Тема 11. Взаємодії органів муніципального управління з кредитними установами	8	2	-	2	-	-	4
Тема 12. Місцеве самоврядування і підприємництво	12	2	-	2	-	-	8
Модульний контроль	2						
Разом	34	8	-	8	-	-	16
Змістовний модуль 4. Система муніципального управління в зарубіжних країнах							
Тема 13. Організація муніципального управління в зарубіжних країнах	8	2	-	2	-	-	4
Тема 14. Реалізація функцій органів муніципального управління в управлінні соціально-економічним розвитком територій в зарубіжних країнах	8	2	-	2	-	-	4

Модульний контроль	2							
	Разом	18	4	-	4	-	-	8
	Усього	120	28	-	28	-	-	56

Програма навчальної дисципліни
Змістовний модуль 1.
Теоретичні засади муніципального менеджменту

Тема 1. Сутність та законодавча база муніципального менеджменту.
 Поняття муніципального менеджменту. Місцеве самоврядування. Теорії місцевого самоврядування. Муніципальне утворення. Особливості муніципальних утворень в Україні. Співвідношення термінів “муніципальний”, “місцевий”, “комунальний”. Базові поняття муніципального менеджменту: муніципалітет, місцеве співтовариство (спільнота), питання місцевого значення, муніципальне господарство, муніципальна власність, муніципальна служба.

Європейська Хартія місцевого самоврядування. Система законодавчої бази муніципального менеджменту в Україні. Конституція України та Закон України “Про місцеве самоврядування в Україні” як засадничі нормативно-правові акти в сфері муніципального менеджменту. Нормативне регулювання бюджетних і податкових прав місцевого самоврядування. Законодавча база управління комунальною власністю. Проблеми розвитку та удосконалення законодавчої бази муніципального менеджменту в Україні.

Тема 2. Побудова системи муніципального менеджменту.

Види підсистем муніципального менеджменту. Організаційна підсистема муніципального менеджменту. Суб’єкти муніципального менеджменту. Об’єкти муніципального менеджменту. Внутрішнє й зовнішнє середовище муніципального менеджменту. Функціональна підсистема муніципального менеджменту. Інструментальна підсистема муніципального менеджменту. Стратегія як основа управління муніципальними утвореннями. Фінансовий менеджмент для управління фінансовими ресурсами муніципального утворення. Маркетинг для інформаційного забезпечення управління муніципальним утворенням. Проектний менеджмент як складова муніципального управління. Логістика для управління ресурсопотоками. Завдання кадрового менеджменту для успішного управління муніципальним утворенням. Інформаційні технології в муніципальному менеджменті. Завдання й заходи з управління ризиками. Антикризове управління муніципальним утворенням. Ситуаційне муніципальне управління.

Тема 3. Кадровий менеджмент у муніципальному управлінні. Застосування інформаційних технологій в муніципальному менеджменті.

Побудова системи кадрового управління. Особливості формування кадрового персоналу в органах місцевого самоврядування, Київській та Севастопольській міських державних адміністраціях. Принципи муніципальної корпоративної культури. Розвиток персоналу муніципального управління. База знань, навичок та умінь муніципального менеджера.

Сфера інформатизації в муніципальному управлінні. Особливості використання інформаційних технологій в окремих сферах місцевого господарства. Проектування використання інформаційних технологій. Муніципальні бази даних. Електронний муніципалітет. Проектування інформаційної інфраструктури.

Змістовний модуль 2.

Організаційне забезпечення процесу стратегічного планування

Тема 4. Стратегічне управління в муніципальному менеджменті.

Поняття стратегічного управління в муніципальному менеджменті. Цикл стратегічного управління. Стратегічне планування як основа стратегічного управління муніципальним утворенням. Алгоритми стратегічного планування. Система Р.Бейлі. Багатоступеневе планування. Модель К.Мейерсона. Метрополітенське планування Ф.Хейвуда. Вітчизняні моделі стратегічного планування. Методика стратегічного управління розвитком муніципального утворення. Організація робіт з соціально-економічного розвитку муніципального утворення. Мережа спеціального фінансово-економічного інструментарію муніципального менеджменту

Тема 5. Використання маркетингових інструментів в муніципальному менеджменті

Необхідність застосування маркетингу в муніципальному менеджменті. Дерево цілей та завдань використання інструментів маркетингу в муніципальному менеджменті. Формування системи маркетингової діяльності суб'єкту муніципального управління. Використання маркетингових досліджень для інформаційного забезпечення процесу управління територією. Показники моніторингу соціально-економічного стану муніципальних утворень. Ресурсний аналіз муніципального утворення. Проблема муніципального ціноутворення. Оцінка інвестиційної привабливості муніципального утворення. Застосування маркетингових інструментів для забезпечення зв'язків з громадськістю.

Тема 6. Проектний менеджмент в муніципальному управлінні

Структуризація портфеля муніципальних проектів. Управління муніципальним проектом. Особливості управління проектом на стадіях його життєвого циклу. Ресурсне забезпечення муніципального проекту. Проектне фінансування. Інтереси учасників муніципального проекту, їх узгодження. Тендер муніципальних проектів. Критерії комплексної оцінки муніципальних проектів. Методи оцінки економічної ефективності інвестиційних проектів.

Тема 7. Менеджмент ризиків та антикризове управління в муніципальному менеджменті.

Поняття ризику в муніципальному управлінні. Процес управління ризиком. Профілактика ризиків муніципального утворення. Страхування як особливий інструмент менеджменту ризиків. Види страхування на муніципальному рівні. Процедура страхування та взаємодія учасників

страхування. Причини муніципальних криз. Побудова системи антикризового управління в муніципальному менеджменті. Реалізація антикризового управління. Інструменти антикризового управління та їх ситуаційне використання. Спеціальні механізми антикризового управління муніципальним утворенням.

Тема 8. Управління муніципальним розвитком.

Управління муніципальним розвитком - основа муніципального менеджменту. План. Планування. Прогнозування. Муніципальна політика та її мета. Територіальне планування. Види планування економічного і соціального розвитку країни. Принципи муніципального розвитку. Фактори муніципального розвитку. Методологія управління муніципальним розвитком. Пріоритети залежно від ієрархічного рівня управління. Показники методології визначення господарських пріоритетів. Фактори пріоритетних чинників муніципального (регіонального) розвитку. Політика муніципального розвитку і напрями її реалізації. Процеси формування політики муніципального.

Змістовний модуль 3.

Управління місцевими матеріально-фінансовими ресурсами

Тема 9. Система місцевих фінансів

Поняття місцевих фінансів. Система місцевих фінансів. Склад місцевих фінансів: видатки, доходи. Суб'єкти, об'єкти місцевих фінансів, їх взаємовідносини. Місцеві податки і збори, їх вплив на фінансову забезпеченість місцевих бюджетів. Місцевий бюджет місцевого органу влади. Місцеві бюджети та їх місце в бюджетній системі України. Принципи, на яких ґрунтується бюджетна система України. Структура місцевого бюджету. Бюджетна класифікація, її складові. Дефіцит та профіцит бюджету.

Тема 10. Комунальна власність – основа економічного й соціального розвитку муніципальних утворень.

Комунальне господарство, комунальна власність. Склад комунального господарства. Міське господарство. Склад житлово-комунального господарства. Комунальна власність. Структура об'єктів права спільної власності. Право власності. Суб'єкти та об'єкти комунальної власності. Етапи становлення комунальної власності в Україні. Муніципальні послуги – основа економічного й соціального розвитку муніципальних утворень. Основні функції місцевого самоврядування. Комунальні послуги. Основні характеристики послуг.

Тема 11. Взаємодії органів муніципального управління з кредитними установами.

Побудова взаємодії з банківськими інститутами. Банківські послуги і операції в муніципальному управлінні. Розрахунково-касове обслуговування суб'єктів муніципального управління. Депозитування та кредитування в муніципальному управлінні. Операції банків з управління комунальним майном.

1.	Відвідування лекцій	1	3	3	5	5	4	4	2	2
2	Відвідування семінарських занять	1	3	3	5	5	4	4	2	2
3	Виконання завдань для самостійної роботи	5	3	15	5	25	4	20	2	10
4	Робота на семінарських заняттях	10	3	30	5	50	4	40	2	20
5	Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Разом				76		110		93		59
Максимальна кількість балів		338								
Розрахунок коефіцієнта:		338/100=3,38								

Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Бали
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. Теоретичні засади муніципального менеджменту			
1	Тема 1. Сутність та законодавча база муніципального менеджменту	2	5
2	Тема 2. Побудова системи муніципального менеджменту	2	5
3	Тема 3. Кадровий менеджмент у муніципальному управлінні. Застосування інформаційних технологій в муніципальному менеджменті.	4	5
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. Організаційне забезпечення процесу стратегічного планування			
4	Тема 4. Стратегічне управління в муніципальному менеджменті	2	5
5	Тема 5. Використання маркетингових інструментів в муніципальному менеджменті	2	5
6	Тема 6. Проектний менеджмент в муніципальному управлінні	4	5
7	Тема 7. Менеджмент ризиків та антикризове управління в муніципальному менеджменті	8	5
8	Тема 8. Управління муніципальним розвитком	8	5
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 3. Управління місцевими матеріально-фінансовими ресурсами			
9	Тема 9. Система місцевих фінансів	2	5
10	Тема 10. Комунальна власність – основа економічного й соціального розвитку муніципальних утворень	2	5
11	Тема 11. Взаємодії органів муніципального управління з кредитними установами	4	5
12	Тема 12. Місцеве самоврядування і підприємництво	8	5
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 4. Система муніципального управління в зарубіжних країнах			
13	Тема 13. Організація муніципального управління в зарубіжних країнах	4	5
14	Тема 14. Реалізація функцій органів муніципального управління в управлінні соціально-економічним розвитком територій в зарубіжних країнах	4	5
Разом		56	70

Критерії оцінювання самостійної роботи студента:

5 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей, демонструє навички самостійного пошуку необхідної інформації, глибоко та всебічно розкриває зміст завдання питання. Немає помилок у відповідях на питання.

4 бали – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст завдання. Допущено 1 помилку у відповідях на питання.

3 бали – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст завдання. Допущено 2 помилки у відповідях на питання.

2 бали – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст завдання. Допущено 3 помилки у відповідях на питання.

1 бал – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст завдання. Допущено 4 помилки у відповідях на питання.

0 балів – не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Критерії оцінювання практичних занять:

5-10 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей, демонструє навички самостійного пошуку необхідної інформації, глибоко та всебічно розкриває зміст завдання та ілюструє викладений матеріал власною створеною презентацією.

1-5 балів – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст завдання, немає супроводження відповіді власною створеною презентацією.

0 балів – не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Поточний контроль за результатами виконання контрольних (модульних) робіт передбачає оцінювання теоретичних знань та практичних умінь і навичок, які студент набув після завершення вивчення навчального матеріалу змістового модуля з дисципліни. Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в модульному середовищі у вигляді виконання тестових завдань за темами модуля.

Сума балів, накопичених студентом за виконання модульних контрольних робіт свідчить про ступінь оволодіння ним програмою навчальної дисципліни на конкретному етапі її вивчення.

Критерії оцінювання модульного контролю з дисципліни наступні:

Максимальна кількість балів за модульну контрольну роботу - 25.

Модульна контрольна робота при дистанційній формі навчання складається з 25 тестів.

Якщо в модулі 5 тем:

Тема перша - 5 тестів;

Тема друга – 5 тестів;

Тема третя – 5 тестів;

Тема четверта – 5 тестів.

Тема п'ята – 5 тестів.

Якщо в модулі 4 теми:

Тема перша - 6 тестів;

Тема друга - 6 тестів;
Тема третя – 6 тестів;
Тема четверта – 7 тестів.

Якщо в модулі 4 теми:

Тема перша - 6 тестів;
Тема друга - 6 тестів;
Тема третя – 6 тестів;
Тема четверта – 7 тестів.

Якщо в модулі 3 теми:

Тема перша - 9 тестів;
Тема друга - 8 тестів;
Тема третя - 8 тестів;

Якщо в модулі 2 теми:

Тема перша - 13 тестів;
Тема друга - 12 тестів;

Кожен тест оцінюється у 1 бал максимально.

При тестуванні он-лайн оцінки обраховується:

- для тестів, які передбачають одну правильну відповідь (формату «один з багатьох») 1 бал виставляється, якщо відповідь правильна, у протилежному випадку виставляється оцінка 0 балів;

При виконанні модульної контрольної роботи необхідно слідкувати за терміном виконання та за часовим обмеженням.

Форми проведення та критерії оцінювання модульного контролю

Модулі	Тема дисципліни	Форма контролю	Максимальна сума балів
I	Теми 1,2,3 згідно з тематичним планом дисципліни	контрольна робота	25 балів
II	Теми 4,5,6,7,8 згідно з тематичним планом дисципліни	контрольна робота	25 балів
III	Теми 9,10,11,12 згідно з тематичним планом дисципліни	контрольна робота	25 балів
IV	Теми 13,14 згідно з тематичним планом дисципліни	контрольна робота	25 балів

Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Семестровий контроль – це підсумкове оцінювання результатів навчання студента за семестр, що здійснюється в університеті у формі заліку. Підсумковий семестровий контроль проводиться за результатами поточного контролю протягом семестру, що оцінюється за шкалою ECTS у максимальні 100 балів, що переводиться у національну шкалу та для отримання рейтингової оцінки знань студента.

Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
A	100-90
B	82-89
C	75-81
D	69-74
E	60-68
FX	35-59
F	0-34

Навчально-методична карта дисципліни

Разом: 120 год., лекції – 28 год., практичні заняття – 28 год., модульний контроль – 8 год., самостійна робота – 56 год., залік.

Модулі	Змістовний модуль 1			Змістовний модуль 2				Змістовний модуль 3				Змістовний модуль 4		
Назва модуля	Теоретичні засади муніципального менеджменту			Організаційне забезпечення процесу стратегічного планування				Управління місцевими матеріально-фінансовими ресурсами				Система муніципального управління в зарубіжних країнах		
лекції	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Теми лекцій	Сутність та законодавча база Побудова системи муніципального менеджменту Кадровий менеджмент у муніципальному управлінні. Застосування інформаційних технологій в муніципальному менеджменті.			Стратегічне управління в муніципальному менеджменті Використання маркетингових інструментів в муніципальному менеджменті Проектний менеджмент в муніципальному управлінні Менеджмент ризиків та антикризове управління в муніципальному менеджменті Управління муніципальним розвитком				Система місцевих фінансів Комунальна власність – основа економічного й соціального розвитку муніципальних утворень Взаємодії органів муніципального управління з кредитними установами Місцеве самоврядування і підприємництво				Організація муніципального управління в зарубіжних країнах Реалізація функцій органів муніципального управління в управлінні соціально-економічним розвитком територій в зарубіжних країнах		
Теми практичних занять	Сутність та законодавча база Побудова системи муніципального менеджменту Кадровий менеджмент у муніципальному управлінні. Застосування інформаційних технологій в муніципальному менеджменті.			Стратегічне управління в муніципальному менеджменті Використання маркетингових інструментів в муніципальному менеджменті Проектний менеджмент в муніципальному управлінні Менеджмент ризиків та антикризове управління в муніципальному менеджменті Управління муніципальним розвитком				Система місцевих фінансів Комунальна власність – основа економічного й соціального розвитку муніципальних утворень Взаємодії органів муніципального управління з кредитними установами Місцеве самоврядування і підприємництво				Організація муніципального управління в зарубіжних країнах Реалізація функцій органів муніципального управління в управлінні соціально-економічним розвитком територій в зарубіжних країнах		
Самостійна робота	15 балів			25 балів				20 балів				10 балів		
Модульний контроль	МК – 25 балів			МК – 25 балів				МК – 25 балів				МК – 25 балів		
Разом	338, коефіцієнт переведення у 100-бальну шкалу: 338/100=3,38													

Рекомендовані джерела Методичне забезпечення

Викладання навчальної дисципліни забезпечується сучасними технічними засобами навчання, що побудовані на новітніх інформаційно-комунікаційних технологіях (мультимедійне інформаційне забезпечення, мультимедійний проектор, SMART Board, авторські засоби мультимедіа).

На заняттях і під час самостійної роботи студентів використовуються методичні рекомендації щодо вивчення дисципліни, а також інші види методичного забезпечення, що розроблені на кафедрі, а саме:

- презентації;
- навчальні посібники;
- робоча програма навчальної дисципліни;
- збірка тестових і контрольних завдань для модульного оцінювання навчальних досягнень студентів;
- засоби підсумкового контролю (програми тестування).
- електронний навчальний курс «Муніципальний менеджмент».

Рекомендована література Основна (базова)

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Закон України "Про місцеве самоврядування в Україні" від 21.05.97 р. №280/97-ВР. Відомості Верховної ради України. 1997. № 24. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>
3. Закон України «Про столицю України - місто-герой Київ» 15 січня 1999 року № 401-XIV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/401-14#Text>
4. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
5. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. : веб-сайт. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
6. Закон України «Про службу в органах місцевого самоврядування» від 7 червня 2001 року № 2493-III URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14#Text>
7. Закон України "Про ратифікацію Європейської Хартії місцевого самоврядування" від 15 липня 1997 року N 452/97-ВР URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/452/97-%D0%B2%D1%80#Text>
8. Європейська хартія місцевого самоврядування від 15 жовтня 1985 року URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036#Text
9. Євтушенко О. Н. Муніципальний менеджмент : [підруч-ник] / О. Н. Євтушенко, В. М. Ємельянов, В. І. Андріяш. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2016. – 404 с.
10. Муніципальний менеджмент: підручник / Мельник А.Ф., Монастирський Г.Л., Дудкіна О.П. 2 видання. Тернопіль, 2019. 364 с.
11. Чернов С. І. Конспект лекцій з дисципліни «Муніципальний менеджмент» / С. І. Чернов, Т. В. Бельська, Н. Ю. Мушинська. – Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. – 50 с.

Додаткова

1. Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» від 5 лютого 2015 року № 157-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text>
2. Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» від 8 вересня 2005 року № 2866-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15#Text>
3. Управління стратегічним розвитком об'єднаних територіальних громад: інноваційні підходи та інструменти : монографія / С. М. Серьогін, Ю. П. Шаров, Є. І. Бородін, Н. Т. Гончарук [та ін.] ; за заг. та наук. ред. С. М. Серьогіна, Ю. П. Шарова. – Д. : ДРІДУ НАДУ, 2016. – 276 с. URL: https://palsg.nmu.org.ua/ua/Sci/Monograph/Strategic_development_2016.pdf
4. О. Гуненкова Муніципальні адміністративні послуги як особливий вид діяльності органів місцевого самоврядування/ О. Гуненкова// Демократичне врядування [Електронний ресурс]. — 2016. — № 16/17. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2022/feb/26729/gunenкова.pdf>
5. Монастирський Г. Л. Адаптація муніципального управління в Україні до демократичних стандартів у контексті європейської інтеграції / Г. Л. Монастирський // Актуальні проблеми міжнародних відносин. - 2014. - Вип. 119(2). - С. 15-22. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apmv_2014_119%282%29_4
6. Кухленко О., Гончарова Г., Кирилко Н. Управління змінами в муніципальній діяльності України//Фінансовий простір. – 2017.– Вип.1(25). URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/6480/1/20170529_101.pdf
7. Кравченко В.В. Основи муніципального менеджменту: навчальний посібник / Кравченко В.В., Пітцик М.В., Салій І.М.; за ред. В.В. Кравченка. К.: Атіка-Н, 2018. 304 с.
8. Онлайн - курс «Ефективна взаємодія органів місцевого самоврядування з громадськістю» URL: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+ILAP101+2020_T1
9. Онлайн - курс «Створення інституцій місцевого економічного розвитку громад» URL: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:AMU+INST101+2017_T4
10. Онлайн-курс «Місцевий економічний розвиток: виклики та інструменти» URL: <https://study.ed-era.com/uk/courses/course/283>

Інформаційні джерела:

1. Офіційне представництво Президента України URL: www.president.gov.ua
2. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
3. Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
4. Офіційний веб-портал Ради національної безпеки і оборони України. URL: <https://www.rnbo.gov.ua/>

5. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
6. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
7. Національна парламентська бібліотека України. URL: <http://nplu.org>.
8. Електронна бібліотека освітнього порталу. URL: <http://www.osvita.org.ua/library/>.
9. Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України. URL: <https://mtu.gov.ua/>
10. Асоціація міст України. URL: <https://auc.org.ua/>